

Programma 7 | Volksgezondheid en

„

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

Opsterland behoudt en beheert haar hoogwaardig leefmilieu in samenwerking met inwoners en bedrijven.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Duurzaamheid en beperking van gebruik van energie en grondstoffen zijn essentiële opdrachten voor de gemeenschap. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld door te streven naar vermindering van CO₂-uitstoot, het zijn van een 'Fairtrade Gemeente' en het op waarde schatten van gezichtsbepalende of cultuurhistorische elementen.

Fysieke en mentale gezondheid zijn het fundament van persoonlijk welbevinden en van de kwaliteit van onze samenleving. Een goede gezondheid is voor de gemeente een middel om haar doelen te bereiken. Denk hierbij aan: regie op het eigen leven, kwaliteit van leven, meedoen in de maatschappij en het gebruik maken van sociale netwerken. De gemeente wil haar inwoners bewegen tot gezond gedrag door de gezonde keuzes de gemakkelijkste keuze te maken.

Kaderstellende documenten

Notitie klimaatneutraal Opsterland (2009)

Milieubeleidsplan 2005-2015 (2005)

Tussenbalans Milieubeleidsplan 2005-2015 (2011)

Milieuprogramma 2011-2015 (2011)

Beleidsnota Licht in de Duisternis (2009)

Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2015-2019 (GRP)

Handhavingsbeleidsplan 2014-2018

Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022

Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2014

Nota lokaal gezondheidsbeleid gemeente Opsterland 2016-2019

Omgevingsvisie 2015-2030

Thema Milieu

Thema Milieu

Er is een duurzaam leefmilieu.

Doelstellingen

Het rioolstelsel is klimaat- en toekomstbestendig

Maatregelen

Uitvoeren van het gemeentelijk rioleringsplan

Portefeuillehouder: Wethouder A. Postma

Wij willen de kwaliteit van onze leefomgeving (bodem, lucht en water) verbeteren voor de toekomst

Maatregelen

We faciliteren himmelploegen die vrijwillig zwerfafval opruimen

De gemeente krijgt €1,18 per inwoner per jaar (ca €35.000) om aan het verwijderen van zwerfafval te besteden, conform vastgestelde doelstellingen. Het budget wordt grotendeels besteed aan het faciliteren van de himmelploegen en andere vrijwilligers.

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

We streven naar het behoud van de duisternis 's nachts voor de natuur en de dieren

Maatregelen

Uiterlijk in 2021 wijzen wij zones in het buitengebied aan om de duisternis te vergroten

In 2020 gaan we onderzoeken welke gebieden in aanmerking om als duisternisgebied aangewezen te worden. Met betrokken natuurverenigingen en instanties bereiden we de aanwijzing voor. In deze gebieden zullen beperkingen gaan gelden voor lichtgebruik.

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

Verbonden partijen

- Het inzamelen en verwerken van afval is uitbesteed aan de NV Fryslân Miljeu (inzameling) en de NV Afvalsturing Fryslân (verwerking) – OMRIN.
- Voor onder andere advies over vergunningen en toezicht op de 'zwaardere' bedrijven wordt samengewerkt met de FUMO.

Het beheren en onderhouden van de openbare verlichting en de inkoop van (groene) energie wordt in samenwerking met andere Friese gemeenten en de Provincie opgepakt en gecoördineerd vanuit de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA. Formeel is dit geen verbonden partij.

Thema Gezonde samenleving

Thema Gezonde samenleving

Inwoners zijn zo lang mogelijk zelfredzaam, wonen waar het kan zelfstandig en kunnen meedoen in de maatschappij.

Doelstellingen

De ervaren gezondheid van onze inwoners blijft minimaal gelijk ten opzichte van 2016

Maatregelen

Wij ontwikkelen een actieplan om schoolpleinen, sportverenigingen, speeltuinen en andere openbare plaatsen waar veel kinderen komen rookvrij te maken en voeren deze uit

We sluiten ons aan bij de maatschappelijke ontwikkeling van de Rookvrije Generatie. We onderzoeken wat er op dit moment allemaal al gebeurt in Opsterland aan initiatieven op het gebied van de Rookvrije Generatie. Dit vormt de basis voor het op te stellen actieplan om schoolpleinen, sportverenigingen, speeltuinen en andere openbare plaatsen waar veel kinderen komen rookvrij te maken.

Portefeuillehouder: Wethouder L. de Vries

Wij voeren preventieve programma's uit die de algemene gezondheid van inwoners bevorderen, zoals Jongeren op gewicht en het tegengaan van middelengebruik

Wij voeren het 'Plan van Aanpak JOGG Opsterland september 2018 - september 2021' uit. Voor het tegengaan van middelengebruik voeren we daarnaast het 'Preventie- en Handhavingplan Drank- en

Horecawet 2019 - 2022' uit. Verder ondersteunen we projecten die tot doel hebben gezondheidsachterstanden te verminderen.

Portefeuillehouder: Wethouder L. de Vries

We dringen gericht de gezondheidsachterstanden in Gorredijk terug

Voor het dorp Gorredijk ontvangt gemeente Opsterland jaarlijks een bijdrage vanuit het landelijke programma Gezond in de Stad (GIDS-gelden). Deze decentrale uitkering wordt ingezet om in Gorredijk initiatieven en programma's te ontwikkelen die tot doel hebben de gezondheidsachterstanden in Gorredijk terug te dringen. We kiezen voor een compacte aanpak, waarbij we focussen op inactiviteit en overgewicht.

Portefeuillehouder: Wethouder L. de Vries

Wij dringen verkoop van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar terug, door uitvoering van maatregelen uit het Preventie- en handhavingplan Drank en Horecawet 2019-2022

In juli 2019 is het preventie- en handhavingplan Drank- en Horecawet 2019-2022 vastgesteld door de gemeenteraad. De komende periode voeren we de activiteiten uit het uitvoeringsplan uit. Hierin nemen we de resultaten van het nalevingsonderzoek 2019 mee.

Portefeuillehouder: Wethouder L. de Vries

Wij willen via sport en beweging de gezondheid van onze inwoners bevorderen

Maatregelen

Wij zetten buurtsportcoaches in om preventieve programma's voor sport, bewegen en gezondheidsbevordering voor jongeren en ouderen te ontwikkelen en uit te voeren

We doen mee aan de Brede Impuls Combinatiefunctionaris van de ministeries van VWS en OCW in samenwerking met lokale partners. We bepalen samen met Sport Fryslân de inzet van de buurtsportcoaches voor het komende jaar en voeren het uitvoeringsplan Sport in Opsterland 2020 uit. Hierin is zowel aandacht voor kinderen en jongeren binnen het primair en voortgezet onderwijs als voor de koppeling met het sociaal domein waarin we 'sport als middel' zien. In 2020 onderzoeken we hoe we de gemeentelijke kosten kunnen verlagen door andere betrokken partijen meer te laten meebetalen aan de inzet van de buurtsportcoaches of het aantal buurtsportcoaches te verminderen

Portefeuillehouder: Wethouder L. de Vries

Wij zetten ons in in voor een beter en groter sportaanbod voor mensen met een handicap, door aansluiting bij het programma Uniek Sporten

Wij sluiten ons aan bij het programma Uniek Sporten.

Portefeuillehouder: Wethouder L. de Vries

Verbonden partijen

Op het gebied van publieke gezondheidszorg werken we samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân, waar de GGD Fryslân deel van uitmaakt.

Thema Duurzaamheid

Doelstellingen

De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

Maatregelen

Wij kopen 100% duurzaam in

Samen met Ooststellingwerf en Weststellingwerf hebben we een aantal jaren geleden in het beleid vastgelegd dat we 100% duurzaam inkopen. In de praktijk blijkt het lastig om hier volledig aan te voldoen. Door intern meer aandacht te geven aan duurzaam inkopen komen we steeds dichterbij ons beleid om ook daadwerkelijk 100% duurzaam in te kopen. In 2020 gaan we alle medewerkers die voor de gemeente inkopen benaderen en begeleiden om te komen tot 100 % duurzaam inkopen.

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap

Een aantal wagens in ons wagenpark en een deel van ons gereedschap is aan vervanging toe. Hierbij kijken we welke duurzame alternatieven beschikbaar zijn en kiezen hiervoor indien het financieel inpasbaar is. In 2020 worden er twee voertuigen vervangen, deze worden omgebouwd zodat ze geschikt zijn voor het rijden op groen gas van Omrin.

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

Wij verduurzamen onze gemeentelijke gebouwen en maken dit zichtbaar

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

Eind 2021 is er voor alle dorpen en wijken een warmtetransitie- en energieplan en daarover voeren wij de regie en stimuleren en faciliteren de inbreng uit de mienskip

Maatregelen

Wij bieden energie-scans aan voor mienskip-gebouwen

Ongeacht de eigendomssituatie bieden wij alle besturen van dorpshuizen, scholen, etc. aan om op onze kosten een energiescan uit te laten voeren. Daarbij wordt ook geadviseerd over de meest renderende duurzaamheidsmaatregelen. Bij gebouwen in gemeentelijk eigendom gaan wij periodiek controleren of de warmte- en koudesystemen optimaal zijn afgesteld.

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

Wij onderzoeken een 'revolving fund' voor de mienskip-gebouwen

Met de besturen van scholen, sportclubs, dorpshuizen en MFA's bespreken wij de financieringsmogelijkheden voor investeringen in duurzaamheidsmaatregelen. Daar waar er onvoldoende toegang is tot goedkope leningen gaan wij met hen de toegevoegde waarde van een revolving fund onderzoeken.

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

Wij zetten in op 100.000 MWh duurzaam opgewekte energie in 2022

Maatregelen

Wij faciliteren initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen

We gaan actief met initiatiefnemers (ondernemers, energiecoöperaties en/of groepen van inwoners) in gesprek over kansen en belemmeringen. Waar nodig faciliteren wij initiatieven, bijvoorbeeld door informatie, advies, toegang tot financiën, bemiddeling en/of het doorverwijzen naar netwerkpartijen. We zorgen voor heldere kaders en nemen waar mogelijk belemmeringen weg.

Portefuillehouder: Wethouder R. Jonkman

We richten een eigen energiebedrijf op

Met onze inwoners en de reeds aanwezige energiecoöperaties gaan wij de mogelijkheid onderzoeken om een eigen gemeentebrede energiecoöperatie of -bedrijf op te zetten. Hoe de entiteit eruit moet zien wordt uitgewerkt. Inzet is energieopwekking op eigen gronden en de lokale energiecoöperaties te ondersteunen.

Portefuillehouder: Wethouder R. Jonkman

Wij zetten in op een energiebesparing van 50.000 MWh in 2022

Maatregelen

Wij bouwen het energieloket met energie-ambassadeurs (duurzaamheidsloket) verder uit

Het is belangrijk dat informatie en advies over energiebesparing laagdrempelig toegankelijk is. We gaan daarvoor in regionaal verband een informatieloket uitwerken dat bestaat uit een netwerk van lokale ambassadeurs, energie-adviseurs, het digitale (telefonische) duurzaamheidsloket en ondersteunende professionals. Daartoe zullen we ambassadeurs en adviseurs helpen opleiden.

Portefuillehouder: Wethouder R. Jonkman

We organiseren een aanjaagcampagne voor ondernemers

Om ondernemers enthousiasmeren om duurzaamheidsmaatregelen te nemen, houden we -samen met een team van 16 ambassadeurs van vooruitstrevende ondernemers- een aanjaagcampagne onder hun collega's. Het economisch rendement (kosten, imago, toekomstbestendigheid) zetten we daarbij centraal. Deze campagne is onderdeel van een uitvoeringsproject in het kader van de streekagenda.

Portefuillehouder: Wethouder R. Jonkman

We hebben een actieve inbreng in de regionale energiestrategie

Om ervoor te zorgen dat de Regionale Energiestrategie (RES) zoveel mogelijk aansluit bij onze ambities, hebben wij een actieve inbreng in de provinciale werkgroep. Wij stemmen af in OWO- en regionaal verband.

Portefuillehouder: Wethouder R. Jonkman

We monitoren het energiegedrag van onze inwoners

Belangrijk is dat inwoners energie-bewuster worden, zodat ze hun energiegedrag aanpassen. Een afname van de energievraag maakt dat er minder opgewekt hoeft te worden. Als nulmeting gaan we een enquête uitvoeren. Daarmee brengen we het huidige energiegedrag in beeld. Met projecten uit het uitvoeringsprogramma voor de energietransitie, zoals Opstellen Regionale Energie Strategie en Warmtetransitieplannen, opzetten Duurzaam Bouwloket en een communicatiecampagne willen wij bewustwording stimuleren. Door monitoring kunnen wij de invloed meten en evalueren en zo nodig onze aanpak bijstellen.

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

We voeren een communicatiecampagne uit

De energietransitie vraagt (maximale) betrokkenheid van inwoners, ondernemers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, de raad en de collega's in onze gemeente. We gaan daarom via verschillende communicatie uitingen zoveel mogelijk mensen inspireren en enthousiasmeren. Met gesprekken en (dorpen)netwerkbijeenkomsten houden wij de vinger aan de pols, halen we op wat er leeft en stemmen daar de communicatie op af.

Portefeuillehouder: Wethouder R. Jonkman

Beleidsindicatoren

Omvang huishoudelijk restafval <i>(De niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval per bewoner per jaar)</i>	<u>Opsterland:</u>		<u>Fryslân:</u>	<u>Nederland:</u>
	Realisatie:	158 kg	190 kg	174 kg
Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk afval			Gegevensperiode: 2017	

Hernieuwbare elektriciteit <i>(hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.)</i>	<u>Opsterland:</u>		<u>Fryslân:</u>	<u>Nederland:</u>
	Realisatie:	5,1 %	23,5 %	16,9 %
Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor			Gegevensperiode: 2017	

Bij een verdieping op de cijfers van hernieuwbare elektriciteit blijkt dat met name gemeenten met veel windmolens en / of biomassa centrales hoog scoren. Dit verklaart de relatief lage realisatie van Opsterland.

Hernieuwbare energie <i>(hernieuwbare energie is schone, duurzame en onuitputtelijke energie die het leefmilieu niet schaadt. voorbeelden zijn windenergie,</i>	<u>Opsterland:</u>		<u>Fryslân:</u>	<u>Nederland:</u>

zonne-energie, biomassa, waterkracht en geothermische energie.)	Realisatie:	9,1 %	11,5 %	7,1 %
Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor			Gegevensperiode: 2017	

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2019 (inc. wijzigingen)	Ontwerpbegroting 2020	MJB 2021	MJB 2022	MJB 2023
Lasten	7.044	6.964	7.066	7.073	6.937
Baten	6.301	6.415	6.415	6.415	6.415
Saldo van baten en lasten	-743	-549	-651	-659	-522
Gerealiseerd resultaat	-743	-549	-651	-659	-522

Resultaat programma

Programma 7	Begroting 2019	Begroting 2020	Vershil
Saldo vóór reservemutaties	-743	-549	
Reservemutaties	68	-	
Resultaat na reservemutaties	-675	-549	126

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2020 € 126.000 voordeliger dan in 2019.

De verhoogde bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel gezondheid, € 59.000 was noodzakelijk om aan te sluiten op de begroting van de VRF 2020. Daarnaast was een verhoging van de bijdrage aan de FUMO van € 32.000 noodzakelijk om aan te sluiten bij de concept begroting 2020 van de FUMO.

Op basis van het coalitieakkoord zijn incidenteel budgetten in 2019 opgenomen voor onderzoek naar alternatieve energievoorzieningen (2019 € 30.000 en 2020 € 20.000) en voor een duurzaamheidsuitvoeringsplan voor de (renovatie) van gemeentelijke gebouwen (2019 € 20.000). Deze posten geven lagere lasten in 2020 van € 30.000.

Als gevolg van de gewijzigde verdeling van de overheadkosten is er op dit programma een nadeel van € 39.000 ten opzichte van 2019 (zie ook de toelichting bij programma 0).

Daarnaast is de bate rioolrecht in 2020 € 47.000 hoger dan in 2019 zodat er sprake is van kostendekkendheid.

Ten slotte is in dit programma over 2020 een bezuiniging van € 161.000 verantwoord. Voor een specificatie en toelichting van de bezuinigingsmaatregelen wordt verwezen naar de bijlage Overzicht bezuinigen per programma.